

પાઠ પાઠ 19

હોળીના દિવસે ફેંસી ડ્રેસ કાર્યક્રમ

અરુણ : કાન્તા, કાલે હોળીનો તહેવાર ઉજવ્યો?

કાન્તા : હા, ઉજવ્યો. આ તો વર્ષનો વિશેષ તહેવાર છે. આની તો સૌને પ્રતીક્ષા રહે છે.

અરુણ : હા, હોળી ઉમંગ અને ઉલ્લાસનો તહેવાર છે. જેમ-જેમ ફાગણ મહીનો નજીક આવે છે તેમ-તેમ આ તહેવાર પ્રત્યે ઉમંગ વધતો જાય છે.

કાન્તા : કાલે તો અમારા ફળિયામાં હોળીનો પ્રારંભ ખૂબ જ આનંદની સાથે થયો. સવાર-સવારમાં નાનાં-નાનાં બોળકોની ટોળકીઓ ઘરે-ઘરે ફરીને ફાળો એકઠો કરવામાં લાગી ગઈ. અમારા ફળિયામાં જે હોળી પ્રગટે છે. તેને મોટી હોળી કહે છે.

અરુણ : આખા શહેરમાં ફળિયે-ફળિયે બધાં લોકો હોળી પ્રગટાવે છે. ઠેર-ઠેર ઉત્સવ ઉજવાય છે.

કાન્તા : અમારા ફળિયાના છોકરાઓએ હોળીની આસપાસ ડોલો ભરી-ભરીને પાણી છાંટ્યું અને હળીમળીને સફાઈ કરી.

કમલેશ : હોળી પ્રગટાવવાનો સમય રાત્રે આઠ વાગ્યાનો હતો. નાના-નાના છોકરા-છોકરીઓ,

હોળી કે દિન ફેંસી ડ્રેસ કાર્યક્રમ

અરુણ : કાન્તા, કલ હોળી કા ત્યોહાર મનાયા?

કાન્તા : હા મનાયા. યહ તો વર્ષ કા વિશેષ ત્યોહાર હૈ. ડ્રસકી તો સબકો પ્રતીક્ષા રહતી હૈ.

અરુણ : હા. હોળી ઉમંગ ઓર ઉલ્લાસ કા ત્યોહાર હૈ. જૈસે-જૈસે ફાગુન મહીના પાસ આતા હૈ વૈસે-વૈસે ડ્રસ ત્યોહાર કે પ્રતિ ઉમંગ બઢતા જાતા હૈ.

કાન્તા : કલ તો હમારે મોહલ્લે મેં હોળી કા પ્રારંભ બહુત હી આનંદ કે સાથ હુઆ. સવેરે-સવેરે મેં છોટે-છોટે બચ્ચોં કી ટોલિયોં ઘર-ઘર ઘૂમ-ઘૂમ કર ચંદા ડ્રકઢ્ઢા કરને મેં જુટગઈ. હમારે મોહલ્લે મેં જો હોળી જલતી હૈ ડ્રસે બઢી હોળી કહતે હૈ.

અરુણ : પૂરે શહર મેં મોહલ્લે-મોહલ્લે સબ લોગ હોળી જલાતે હૈ. જગહ-જગહ ઉત્સવ મનાતે હૈ.

કાન્તા : હમારે મોહલ્લે કે લઢકોં ને હોળી કે આસ-પાસ બાલ્ડિયોં ભર-ભર કર પાની છિઢકા ઓર મિલ-જુલકર સફાઈ કી.

કમલેશ : હોળી પ્રજ્વલિત કરને કા સમય રાત કે આઠ બજે કા થા. છોટે-છોટે લઢકે-લઢકિયોં યુવક-યુવતીયોં, આબાલ-વૃદ્ધ

युवक-युवतीओ, अबालवृद्ध सौ
होलीनी चारे बाबु अकठा थई
गया. छोकरा-छोकरीओअे
छाणानां होलायां होली पर
चढाव्यां.

सुनंदा : काले बराबर आठ वागे
होली प्रगटावी. स्त्री पुरुषोअे
पाणी लईने होलीनी आबुआबु
इरतां-इरतां प्रदक्षिणा करी.
धाणी, चणा, श्रीङ्ग वगरे
होलीमां पधरावायां.

कान्ता : होली दहन पछी बधा
लोको पोत-पोताना धरे पाछां
गयां.

कुसुम : रात्रे नानां-नानां बाणको,
वृद्धो, युवान सौ होली इरते
भेगां थयां. फेंसी ड्रेस कार्यक्रममां
भाग लेनारा छोकराओ सारा-
सारा पोशाक पहेरी तैयार
हता.

कमलेश : बधांनी सामे आवीने
मालाण बनेली मंजुला धीरे
धीरे बोली, झूल लो झूल,
रंगरंगनां झूलो, तमारे माटे
वीणी-वीणीने लावी छुं. आम
बोलती-बोलती ते थाली गई.

कान्ता : त्यांज हरि-हरि बोलतो-
बोलतो साधुनो वेश धरी
शशांक आव्यां. तेनी तोतडी
बोलीमां हर हर महादेव
सांभलीने बधा गद्गद् थई
गया. आ वस्ये तेनी नकली
दाढी-मूछ नीचे पडी गई. बधा
लोको हसीहसीने लोथपोथ थई
गया.

सभी होली के चारों ओर इकट्ठे होगए।
लड़के-लड़कियों ने गोबर के बडोलियाँ
होली पर चढाए।

सुनंदा : कल ठीक आठ बजे होली प्रज्वलित
की। स्त्री पुरुषों ने पानी लेकर होली के
चारों-ओर घूमते-घूमते प्रदक्षिणा की।
फूल, चने, श्रीफल आदि होली में
पधराए।

कान्ता : होली दहन के बाद सभी लोग अपने-
अपने घर लौट गए।

कुसुम : रात को छोटे-छोटे बच्चे, बूढ़े युवक
सभी होली के चारों ओर इकट्ठे हुए।
फेंसी ड्रेस में भाग लेनेवाले बच्चे अच्छी-
अच्छी पोशाकें पहन कर तैयार थे।

कमलेश : सब के सामने आकर मालिन बनी
हुई मंजला धीरे-धीरे बोली, "फूल लो
फूल, रंग-रंग के फूल। आप के लिए
चुन-चुनकर लाई हूँ।" ऐसा बोलती-
बोलती वह चली गई।

कान्ता : तभी हरि-हरि बोलता बोलता, साधु
का वेश बनाए शशांक आया। उसके
तुतली-तुतली बोली में हर-हर महादेव
सुनकर सब गद्-गद् हो उठे। इसी बीच
उसकी नकली दाढ़ी-मूछ नीचे गिर पड़ी।
सब लोग हँस-हँस कर लोट-पोट होगए।

સુનંદા : પોલિસ બનેલો તુષાર દોડતો દોડતો આવ્યો અને લાકડી પછાડતો પછાડતો બોલ્યો, 'સાંભળો-સાંભળો ભાઈઓ શું તમે કોઈ ચોરને જોયો? હું તેને શોધતો શોધતો અહીં સુધી આવ્યો છું. ચાલી ચાલીને થાકી ગયો છું. પણ શું કરું? ફરજ એટલે ફરજ.'

કુસુમ : તેના જતાં જ ચોર બનેલો નીરજ સંતાતો સંતાતો ત્યાં આવ્યો અને સ્વગત બોલ્યો, 'મને અહીં દહાડે કશું મળતું નથી. અને પેલો પોલિસવાળો રાત્રે મને શોધવા નીકળ્યો છે મૂર્ખા.' આ પોલિસથી બચતાં બચતાં હું જલ્દી-જલ્દી દોડતો દોડતો જેમ-તેમ અહીં પહોંચ્યો. પણ આ તો એવું જ થયું કે આગળ આગળ ચોર પાછળ પાછળ પોલિસ.

કાન્તા : ચોર બનેલો નીરજ ત્યાંથી ગયો જ હતો કે સીસોટી વગાડતો વગાડતો પીટી ટીચર બનેલો કેતન આવ્યો. દંડો ઊંચો કરતાં કરતાં બોલ્યો, 'ચાલો બધાં એક કતારમાં ઊભા રહી જાઓ. છોકરીઓ છોકરીઓ ડાબી બાજુ અને છોકરાઓ છોકરાઓ જમણી બાજુ સાવધાન-વિશ્રામ.' પી.ટી. ટીચરની કમાન્ડ આપવાની સ્ટાઈલ બધાંને ખૂબ જ સારી લાગી.

સુનંદા : પુલિસ બના હુઆ તુષાર દૌડતા-દૌડતા આયા ઓર લકડી પટકતે-કટકતે બોલા, "સુનો-સુનો ભાઈયોં કયા આપને કિસી ચોર કો દેખા? મેં उसे ઢૂંઢતા-ઢૂંઢતા યહાં તક આયા હૂં. ચલ-ચલકર થક ગયા હૂં. પર કયા કરૂં, ફર્જ યાને ફર્જ."

કુસુમ : ચોર બના-હુઆ નીરજ છિપતે-છિપતે વહીં આયા ઓર સ્વયં બોલા "મુझे तो यहाँ दिन में कुछ नहीं मिलता और पुलिस वाला रात में मुझे ढूँढ़ने निकला है, मूर्ख कहीं का। इस पुलिस से बचते-बचते मैं जल्दी-जल्दी दौड़ता-दौड़ता जैसे-तैसे यहाँ पहुँचा। लेकिन यह तो वैसा हुआ कि आगे-आगे चोर पीछे-पीछे पुलिस।"

કાન્તા : ચોર બના હુઆ નીરજ વહાં સે ગયા થા કિ સીટી બજાતે-બજાતે પિટિ ટીચર બના હુઆ કેતન આયા। ઢંડા ડંચા કરતે-કરતે બોલા, "चलो सब एक कतार में खड़े हो जाओ। लड़कियाँ लड़कियाँ बाईं तरफ और लड़के-लड़के दायीं तरफ।" સાવધાન-વિશ્રામ। પિટિટીચર કા કમાન્ડ દેને કા અંદાજ સબ કો બહુત અચ્છા લગા।

કમલેશ : છેલ્લા આવ્યો એક નેતા. આ ધોળો ઘબ્બ ઝબ્બો લેંઘો પહેરી, ચકચકતા બુટથી ખટ-ખટ અવાજ કરતા નેતાજી પોતાના હાથમાં લીધેલા માઈક પર વારંવાર બરાડી બરાડીને ભાષણ આપવા લાગ્યા. તેમનું ભાષણ ખૂબ મજાકિયું હતું. તેને જોઈ બધા ખૂબ હસ્યા.

કાન્તા : આમ હસતાં હસતાં આનંદથી ફેંસી ડ્રેસ કાર્યક્રમ સંપન્ન થયો. બધાંએ વારંવાર તાળીઓ પાડીપાડીને કલાકારોનો ઉત્સાહ વધાર્યો. આ પ્રમાણે હોળી દહન અને ફેંસી ડ્રેસનો કાર્યક્રમ સમાપ્ત થઈ ગયો. બધાં લોકો રાજીખુશી પોતપોતાના ઘરે પાછા ગયા.

અરુણ : વાહ, તારા ફળિયાનો હોળીનો ઉત્સવ તો ખૂબ જ સરસ રહ્યો. (ત્યાં જ કાન્તા, કુસુમ, સુનંદા અને કમલેશ અરુણને ગુલાલ લગાવે છે. અરુણ પણ બધાંને ગુલાલ લગાવે છે. બધા લોકો એક સ્વરમાં જોરજોરથી બોલ્યા, ખોટું ન લગાડશો હોળી છે.)

કમલેશ : અંત મેં આ એક નેતાજી। यह वेश अजित ने धारण किया था। सफेद झक्क कुर्ता पायजामा पहने, चम-चमाता बुरों से खट-खट आवाज करते नेताजी अपने हाथ में लिए हुए माइक पर बार-बार चिल्ला-चिल्ला कर भाषण देने लगे। उनका भाषण बहुत विनोदी था। उसे देखकर सब लोग खूब-खूब हँसे।

कांता : इस प्रकार हंसते-हंसते आनंद से फेंसी ड्रेस का कार्यक्रम संपन्न हुआ। सब ने बार-बार तालियाँ बजा-बजा कर कलाकारों का उत्साह बढ़ाया। इस प्रकार होली दहन और फेंसी ड्रेस का कार्यक्रम समाप्त होगया। सब लोग अपने-अपने घर लौट गए।

अरुण : वाह, तुम्हारे मोहल्ले का होली उत्सव तो बहुत ही बढ़िया रहा। (तभी, कांता, कुसुम, सुनंदा और कमलेश अरुण को गुलाल लगाते हैं। अरुण भी सबको गुलाल लगाता है। सब लोग एक स्वर से चिल्ला-चिल्ला कर बोले "बुरा न मानो होली है"।

શબ્દાર્થ

ગુજરાતી શબ્દ	હિંદી અર્થ
હોળી	होली
તહેવાર	त्योहार
જાણવું	जानना
ઉજવવું	मनाना
એકઠાં કર્યાં	इकट्ठे किए
દિવસ	दिन

ફેંસી ડ્રેસ	સ્વાંગ ધરના
પ્રગટાવવું	પ્રજ્વલિત કરના
જગ્યા	જગહ
છાણાંની માળા	ગૂઠરિયો (ગોબર સે આકૃતિ વાલી માળ)
બરાબર	ઠીક
આબુબાબુ	ચારોં ઓર
ધાણી	ફૂલે (જ્વાર મકાઈ કે)
ચણા	ચને
વૃદ્ધ	બૂઢે
જુવાન	યુવા
ફરતે	ચારોં ઓર
સારા સારા	અચ્છે-અચ્છે
માલણ	માલિન
આમ	એસા
ઘોતી	ઘોતી
છૂટી ગયું	ખુલ ગયા
પછાડવું	પટકના
થાકવું	થકના
ફરજ	ફર્જ
અહીં સુધી	યહાંતક
સંતાતો સંતાતો	છિપતે-છિપતે
સીસોટી	સીટી
વગાડતાં	બજાતા
દંડો	હંડા
ડાબીબાબુ	બાઈ
જમણીબાબુ	દાઈ
છેલ્લા	અંત મેં
હોળાયાં	બહોલિયાં

અભ્યાસ

- I નીચે આપેલાં વાક્યોનો અભ્યાસ કરો.
1. 1) હોળી માટે જગ્યા સાફ કરી ડોલે ડોલે પાણી છાંટ્યું.
 - 2) ચકચકતા બુટનો ખટ-ખટ અવાજ થયો.
 - 3) અમે છોકરાઓ છોકરાઓએ હોળી પ્રગટાવવા માટેની તૈયારી કરી.
 - 4) માલણ બનેલી મંજુલા બોલી, ફૂલ લો ફૂલ રંગરંગના ફૂલ.
 - 5) હરિ હરિ બોલતાં મંત્રોચ્ચાર કરતાં કમલેશ આવ્યો.

- 6) છોકરીઓ છોકરીઓ ડાબીબાજુ અને છોકરાઓ છોકરાઓ જમણી બાજુ ઊભા રહો.
2. 1) પછી મોટામોટા છોકરાઓએ બરાબર આઠ વાગે હોળી પ્રગટાવી.
2) ફેંસી ફેંસના કાર્યક્રમમાં ભાગ લેનાર છોકરાઓ સારા સારા પોશાક પહેરી તૈયાર હતા.
3) નાનાં નાનાં છોકરાંએ ઘેર ઘેર ફરી પૈસા એકઠા કર્યા.
3. 1) બધાંની સામે આવીને માલણ બનેલી મંજુલા ધીરે ધીરે બોલી.
2) પોલિસથી બચવા હું જલ્દી જલ્દી દોડ્યો.
4. 1) સ્ત્રી પુરુષોએ પાણી લઈને હોળીની આજુબાજુ ફરતાં ફરતાં પ્રદક્ષિણા કરી.
2) આમ બોલતી બોલતી પસાર થઈ.
3) મંત્રોચ્ચાર કરતાં કરતાં ધોતી પહેરી બ્રાહ્મણ બનેલો કમલેશ આવ્યો.
4) પોલિસ બનેલો તુષાર દોડતો દોડતો આવ્યો.
5) લાકડી પછાડતો પછાડતો બોલ્યો, હે ભાઈઓ તમે ચોરને જોયો?
6) ચોર બનેલો નીરજ સંતાતો સંતાતો આવ્યો.
7) સીસોટી વગાડતાં વગાડતાં પી ટી ટીચર બનેલો કેતન આવ્યો.
8) નેતાજી ભાષણ આપતાં આપતાં થાકી ગયા.
9) હું તો તેને શોધતો શોધતો અહીં સુધી આવ્યો.
5. 1) જતાં જતાં ધોતી છૂટી ગઈ અને લોકો હસી હસીને લોથપોથ થઈ ગયા.
2) તમારે માટે વીણી વીણીને ફૂલો લાવી છું.
3) ચાલી ચાલીને થાકી ગયો છું.
- II નીચે આપેલાં વાક્યોમાં રેખાંકિત શબ્દોના સ્થાન પર કોષ્ટકમાં આપેલા પ્રત્યેક શબ્દનો ઉપયોગ કરી વાક્યો બનાવો.
1. 1) છોકરાઓએ ઘેરઘેર ફરી પૈસા ભેગા કર્યા.
(ગલી-ગલી, ગામ-ગામ, શહેર-શહેર)
- 2) છોકરીઓ છોકરાઓએ હોળી પ્રગટાવવાની તૈયારી કરી.
(બહેનો-બહેનો, ભાઈઓ-ભાઈઓ, બાળકો-બાળકો)
- 3) છોકરીઓ-છોકરીઓ ડાબીબાજુ છોકરાઓ-છોકરાઓ જમણી બાજુ.
(ફૂલ-ફૂલ/ફળ-ફળ, સ્ત્રીઓ-સ્ત્રીઓ/પુરુષો-પુરુષો)

2. 1) મોટા મોટા છોકરાઓએ બરોબર આઠ વાગે હોળી પ્રગટાવી.
(નાનાંનાનાં, સારાંસારાં, ડાહ્યાડાહ્યા)
- 2) ફેંસી ટ્રેસના કાર્યક્રમમાં ભાગ લેનાર છોકરાઓ સારાં સારાં કપડાં પહેરી તૈયાર હતા. (નવાનવા, લાલલાલ, સુંદર-સુંદર)
3. 1) રજાઓમાં લોકો સારું જમી જમીને મજા કરે છે.
(ખાઈખાઈને, પીપીને, જોઈજોઈને)
- 2) તમારે માટે વીણી વીણીને ફૂલો લાવી છું.
(ચૂંટીચૂંટીને, તોડીતોડીને, જોઈજોઈને)
4. 1) પોલિસ બનેલો તુષાર દોડતો દોડતો આવ્યો.
(ચાલતો ચાલતો, શોધતો શોધતો, ફરતો ફરતો)
- 2) મંજુલા બોલતી બોલતી પસાર થઈ.
(ગાતીગાતી, ફૂદતીફૂદતી, ખાતીખાતી)

III કોષ્ટકમાં આપેલા શબ્દોમાંથી ઉપયુક્ત શબ્દ પસંદ કરી વાક્યો પૂરાં કરો.

1. (મોટામોટા, ઘેરઘેર, ધીરેધીરે, હરિહરિ, ડોલેડોલે)
- 1) છોકરાઓએ _____ ફરીને પૈસા એકઠા કર્યા.
- 2) _____ વદતાં મંત્રોચ્ચાર કરતાં કરતાં કમલેશ આવ્યો.
- 3) જગ્યા સાફસુફ કરી _____ પાણી છાંટ્યું.
- 4) મંજુલા બધાની સામે આવીને _____ બોલી.
- 5) _____ છોકરાઓએ આઠ વાગે હોળી પ્રગટાવી.
2. (ચાલી ચાલીને, વીણી વીણીને, હસી હસીને)
- 1) લોકો _____ લોથપોથ થઈ ગયા.
- 2) હું તો _____ થાકી ગયો છું.
- 3) તમારે માટે _____ ફૂલો લાવી છું.
3. (સંતાતો સંતાતો, દોડતો દોડતો, આપતાં આપતાં, મરતાં મરતાં, ગાતીગાતી)
- 1) પોલિસ બનેલો તુષાર _____ આવ્યો.
- 2) માલણ બનેલી મંજુલા _____ પસાર થઈ.
- 3) ચોર બનેલો નીરજ _____ આવ્યો.
- 4) પૂરપાટ જતી મોટરોની અડફેટથી _____ બચ્યો.
- 5) નેતા બનેલો અજિત ભાષણ _____ થાકી ગયા.

IV ઉદાહરણ અનુસાર કોષ્ટકમાં આપેલા શબ્દોનાં યોગ્ય રૂપોનો ઉપયોગ કરી વાક્યો પૂરાં કરો.

ઉદાહરણ: પોલિસ બનેલો તુષાર _____ આવ્યો. (દોડ)
પોલિસ બનેલો તુષાર દોડતો દોડતો આવ્યો.

- 1) હું તો તેને _____ આવ્યો. (શોધવું)
- 2) મંજુલા _____ પસાર થઈ. (બોલવું)
- 3) ચોર બનેલો નીરજ _____ આવ્યો. (સંતાવું)
- 4) પક્ષી ત્યાંથી _____ પસાર થયું. (ગાવું)
- 5) સીસોટી _____ કેતન આવ્યો. (વગાડવું)

V ઉદાહરણ અનુસાર આપેલાં વાક્યોનું પરિવર્તન કરો.

1. ઉદાહરણ: હું ચાલીને આવ્યો છું.
હું ચાલી ચાલીને આવ્યો છું.

- 1) હું શોધીને આવ્યો છું.
- 2) હું દોડીને આવ્યો છું.
- 3) હું મંત્રોચ્ચાર કરીને આવ્યો છું.
- 4) હું ભાષણ આપીને આવ્યો છું.
- 5) હું વીણીને ફૂલો લાવી છું.

2. ઉદાહરણ: હું ચાલી ચાલીને આવ્યો છું.
હું ચાલતો ચાલતો આવ્યો છું.

- 1) હું શોધી શોધીને આવ્યો છું.
- 2) હું દોડી દોડીને આવ્યો છું.
- 3) હું ફૂલો વીણી વીણીને આવી છું.
- 4) હું ભાષણ આપી આપીને આવ્યો છું.
- 5) હું મંત્રોચ્ચાર કરી કરીને આવ્યો છું.

VI કોષ્ટકમાં આપેલા હિન્દી શબ્દોના સમાનાર્થી ગુજરાતી શબ્દોનો ઉપયોગ કરી વાક્યો પૂરાં કરો.

- 1) ફેંસી ડ્રેસ કાર્યક્રમમાં ભાગ લેનારા છોકરાઓ _____ પોશાક પહેરીને તૈયાર હતા. (અચ્છે-અચ્છે)
- 2) છોકરાઓએ _____ ફરીને પૈસા ભેગા કર્યા. (ઘર-ઘર)
- 3) તમારે માટે _____ ફૂલો લાવી છું. (ચુન-ચુનકર)
- 4) હું તો ચોરને _____ આવ્યો છું. (ઢૂંઢતે-ઢૂંઢતે)
- 5) મોટરની અડફેટથી _____ બચ્યો. (મરતે-મરતે)
- 6) લાકડી _____ તુષાર આવ્યો. (પટકતે-પટકતે)
- 7) અજિત ભાષણ _____ થાકી ગયો. (દેતે-દેતે)

વાંચો અને સમજો.

વ્યક્તિત્વ

વ્યક્તિના વ્યક્તિત્વની ઓળખાણ તેના વર્તનથી થાય છે. જેનું જેવું વર્તન તેનું તેવું માન. સારું વર્તન સારી સંગતથી કેળવી શકાય છે. જેની સંગત સારી હશે તેની ચાલચલગત પણ સારી હશે. જેમ સારાસારા મિત્રો પાસેથી સારું સારું શીખવા મળે છે. તેમ ઘણા છોકરાઓને સીગરેટ પીવાની કુટેવ હોય છે. તેમાંથી કેટલાકને જમતાં જમતાં વાત-ચીત કરવાની ટેવ હોય છે. જેથી સામેવાળા વ્યક્તિ ઉપર તેની ખરાબ છાપ પડે છે. ઘણાંને ટી.વી. જોતાં જોતાં જમવાની ટેવ હોય છે. જે તેમના સ્વાસ્થ્ય માટે નુકસાનકારક છે. સુટેવ ધીરે ધીરે કેળવી શકાય છે અને કુટેવ ધીરે ધીરે છોડી પણ શકાય છે. આવી તો ઘણી સુટેવો-કુટેવો આપણા બધામાં જોવા મળે છે.

કુટેવ આપણું ધન અને માન બંને ઘટાડે છે. કુટેવને એકાએક છોડવી અઘરી છે પણ પ્રયત્ન કરતાં કરતાં તેને ધીરે ધીરે છોડી પણ શકાય છે. સારી સારી ટેવોથી વ્યક્તિની ચાલચલગતમાં પણ ફરક પડે છે. અને સારી ટેવોથી સમાજમાં તેનું માન પણ વધે છે. તેથી જ કહ્યું છે કે, જો ધન ગયું તો કંઈ નહીં પણ જો માન ગયું તો બધું જ ચાલ્યું ગયું.

શબ્દાર્થ

ગુજરાતી શબ્દ	હિંદી અર્થ
વ્યક્તિત્વ	વ્યક્તિત્વ
વર્તન	બર્તાવ
કેળવવું	ગ્રહણ કરના/વિકાસ કરના/સુધારના
ચાલચલગત	ચાલ ચલન
ટેવ	આહત
સુટેવ	અચ્છી આદત
કુટેવ	બુરી આદત
છોડવું	છોડના
સામેવાળા	સામનેવાલા
છાપ	પ્રભાવ
સ્વાસ્થ્ય	સ્વાસ્થ્ય
નુકસાનકારક	હાનીકારક
ઘટવું	કમહોના
એકાએક	एकाएक/अचानक

અભ્યાસ

I નીચે આપેલા પ્રશ્નોના જવાબ ફકરાના આધારે આપો.

- 1) વ્યક્તિના વ્યક્તિત્વની ઓળખાણ કેવી રીતે થાય છે?
- 2) ખરાબ મિત્રો પાસેથી શું શીખવા મળે છે?
- 3) જમતાં જમતાં કેવી ટેવો હોય છે?
- 4) સુટેવ કેવી રીતે કેળવાય અને કુટેવ કેવી રીતે છોડાય?
- 5) વ્યક્તિની ચાલચલગતમાં કેવી રીતે ફરક પડે છે?

II નીચે આપેલા હિન્દી શબ્દો માટે ગુજરાતી શબ્દો આપો.

અચ્છી, આદત, બુરી આદત, ગ્રહણ કરના, પ્રભાવ, હાનીકારક, બર્તાવ, સામનેવાલા, કમહોના

III નીચે આપેલા શબ્દોને ફકરાને આધારે યોગ્ય રીતે જોડો.

1. સારી સારી - જમતાં
2. ધીરે ધીરે - છોડવું
3. એકાએક - સુટેવ
4. કરતાં કરતાં - ચાલવું
5. વાતચીત - પ્રયત્ન

IV હિન્દીમાં અનુવાદ કરો.

સંસારમાં ત્રણ અતિપૂજ્ય છે. માતા, ગુરૂ અને ઈશ્વર. તો પણ આપણે કહી શકીએ છીએ કે જો ગુરૂ અને ઈશ્વર પૂજ્ય છે તો મા અતિપૂજ્ય છે. કોઈપણ ઘરમાં બાળકના જન્મથી આનંદ આનંદ થઈ જાય છે. તેમાંય માના હરખનો તો પાર રહેતો નથી. જ્યારે બાળક જન્મ લેતાં જ ઉઆં... ઉઆં...કરી રડવા લાગે છે ત્યારે આખું ઘર આનંદથી ભરાઈ જાય છે. મા પણ બાળક માટે અનેક તૈયારીઓ કરે છે. જાતજાતનાં કપડાં, જુદાંજુદાં રમકડાં, ઘોડિયું વગેરે લાવે છે. રંગબેરંગી ઊનથી સ્વેટર, મોજા જેવાં ગરમ વસ્ત્રો બનાવે છે. સૌથી વધારે ધ્યાન તે બાળકનું રાખે છે. તેની ટગરટગર જોતી આંખો, નાના નાના પગ, કુણાકુણા હાથ, કોમળ કોમળ શરીર બધાને આકર્ષિત કરે છે. પડોસીઓનાં બાળકો તે શિશુને વારંવાર રમાડવા આવે છે. ધીરે ધીરે તે મોટું થાય છે. અને નવીનવી દુનિયાને ઓળખવા લાગે છે. જેમજેમ બાળક મોટું થાય છે તેમતેમ માતાનો હરખ પણ વધતો જાય છે. માતા શિશુની મીઠી-મીઠી વાણી સાંભળી મનમાં અને મનમાં મલકાય છે. તેની કાલીકાલી બોલી સાંભળવા માટે ઘરના સભ્યો તેને બોલવા માટે પ્રેરે છે. બાળક પણ મા...મા..., કા...કા..., બા...બા..., દા...દા... જેવા સંબોધનોથી બધાંને આકર્ષે છે. આમ, શિશુ જન્મતાની સાથે જ બધાનું ધ્યાન ખેંચે છે. મા માટે તો તેનું બાળક સંસારની બધી જ સંપત્તિઓમાં અમૂલ્ય છે. મા પોતાની બધી જ ખુશીઓને નેવે મૂકીને બાળકની દરેક ખુશીનું ધ્યાન રાખે છે. તેથી જ મા અતિપૂજ્ય છે.

शब्दार्थ

गुजराती शब्द	हिंदी अर्थ
अतिपूज्य	अतिपूज्य
तेमांय	उस में भी
हरभ	हर्ष
पार	सीमा
भराई जाय	भर जाता
घोडियुं	पालना (बच्चे को झुलाने का झुला)
उिन	ऊन
वस्त्रो	वस्त्र (बहुवचन)
टगरटगर	टक-टकी लगाकर
कुणकुण	नरम-नरम
कोमल कोमल	कोमल-कोमल
रमाडवुं	खेलाना
ओणभवुं	पहचानना
मलकाववुं	मुस्कराना
कादीकादी	तोतली-तोतली
प्रेरवुं	प्रेरित करना
संभोधन	संबोधन
सभ्यो	सदस्य/शिष्ट
संपत्ति	संपत्ति
अमूल्य	अमूल्य/मूल्यवान
नेवे मूकीने	भूलकर

V गुजरातीमां अनुवाद करो.

भारत गाँवों का देश है। कृषि हमारे गाँवों का मुख्य व्यवसाय है। हमारे देश का आर्थिक आधार कृषि ही है। किसान के लिए तो कृषि ही धन है। फसल पकते ही किसान के पास पैसा आता है। कृषि का काम बहुत श्रम का काम है।

किसान हल से जोत-जोतकर खेतों को बोने योग्य बनाता है। फिर वह वर्षा होने पर बीज बोता है। केवल बीज बोने से ही फसल नहीं पक जाती। इसके बाद भी उसे बहुत श्रम करना पड़ता है। फसल को पकते-पकते तीन चार महीने लग जाते हैं। फसल पक जाने पर उसे काट-काट कर वह खलिहान में लाता है। खलिहान में उसे गहा-गहा कर उसमें से अनाज निकालता है। उसके बाद अपने अनाज को गाड़ियों में भर-भर कर अपने घर लेजाता है। फिर वह बाज़ार जाकर मोल भाव करता है। अच्छा भाव होने पर वह अपना अनाज बेचता है।

फसल का पैसा प्राप्त होजाने के बाद वह अपनी आवश्यकता की वस्तुएँ खरीदता है। आवश्यक वस्तुएँ खरीदने का अवसर उसे हाट में या मेलों में ही मिलता है। मेले किसी विशेष अवसर पर ध्यान रखकर ही आयोजित होते हैं। बहुधा मेलों का आयोजन धार्मिक स्थलों पर और धार्मिक त्योहरों पर होता है।

मेलों में दूकानदार दूर-दूर से अपनी-अपनी दूकानें लेकर आते हैं। मेला एक प्रकार का अस्थाई बाज़ार होता है। मेलों में मनोरंजन के भी कई साधन होते हैं। मेले में केवल सामान खरीदने वाले ही नहीं जाते। बूढ़े-बच्चे लड़के लड़कियाँ, युवक युवतियाँ सभी मेले में जाते हैं। बच्चे तो वर्ष भर प्रति दिन अपनी गुल्लक में पैसे बचा-बचा कर मेले में जाने की तैयारी करते हैं। उन्हें झूलों में झूलने का बड़ा शौक होता है। झूलों में झूलते-झूलते वे आनंदित होते हैं। मेलों में धक्का-मुक्की भी खूब होती है। खूब भीड़-भाड़ होती है। इसी को तो मेला कहते हैं। मेले का जितना धार्मिक महत्व है उतना ही सांस्कृतिक और आर्थिक महत्व भी है।

शब्दार्थ

हिंदी शब्द	गुजराती अर्थ
व्यवसाय	व्यवसाय
किसान	भेडूत
कृषि	भेती
फसल	पाक
हल	हल
जोतना	भेडवुं
बोना	वाववुं
बीज	बी/बीज/बियारण
काटना	लणवुं
खलिहान	भणुं
गहाना	हालरुं करवुं (पाकमांथी दाणा छूटा पाडवा माटे भणामां भणद इरेवे ते क्रिया)
बेचना	वेचवुं
हाट	हाटडीओ अने लारीओनुं नानुं अस्थायी बजार.
मेला	भेणो
गुल्लक	पैसा भेगा करवानो गल्लो
धक्का मुक्का	धक्कामूक्की
भीड़भाड़	भीड

- VI તમે જોયેલા કોઈ સરઘસ વિશે શબ્દોની દ્વિરુક્તિ/પુનરુક્તિનો ઉપયોગ કરી ગુજરાતીમાં એક અનુચ્છેદ લખો.
જેમકે.. કરતાં કરતાં, દોડતાં દોડતાં, જોતાં જોતાં વગેરે.

टिप्पणियाँ

- I इस पाठ में गुजराती के विविध शब्दों के पुनरुक्त प्रयोगों का परिचय दिया गया है।
1. 1) ફૂલ લો ફૂલ રંગરંગના ફૂલ. ફूल लो, रंग-रंग के फूल।
2) હોળી માટે જગ્યા સાફ કરી હોલી के लिए जगह कर के
ડોલે ડોલે પાણી છાંટ્યું. બાલ્ટી-બાલ્ટી સે (બાલ્ટીઓં સે)
પાણી છિડકા।
3) છોકરીઓ છોકરીઓ ડાબીબાજુ લડકિયાँ-લડકियाँ बाई तरफ और
અને છોકરાઓ છોકરાઓ જમણી લડકે-लडके दाई तरफ खड़े रहो।
બાજુ ઊભા રહો.

ऊपर के वाक्यों में रेखांकित संज्ञा शब्दों की पुनरुक्ति हुई है। वाक्य (1) में 'रंग-रंग' (रंग-रंग) प्रयोग रंगों की भिन्नता का बोध कराता है। वाक्य (2) में 'डोले-डोले' प्रयोग पानी की एक के बाद एक बाल्टी से पानी के छिड़कने की रीति बताता है। वाक्य (3) में 'छोकरीओ छोकरीओ' (छोकरीओ-छोकरीओ) और 'छोकराओ छोकराओ' (छोकराओ-छोकराओ) के वर्ग या समूह का बोध कराते हैं।

- II
1. 1) પછી મોટામોટા છોકરાઓએ બડે-बड़े लड़कों ने ठीक शाम आठ बजे
બરાબર આઠ વાગે હોળી को होली प्रज्ज्वलित की।
પ્રગટાવી.
2) ફેંસી ડ્રેસના કાર્યક્રમમાં ભાગ લલित वेष में भाग लेनेवाले बच्चे
લેનાર છોકરાઓ સારા સારા अच्छी-अच्छी पोशाक के पहन कर
પોષાક પહેરી તૈયાર હતા. તૈયાર थे।

उपर्युक्त वाक्यों में रेखांकित विशेषण-शब्दों की पुनरुक्ति हुई है। इस प्रकार की पुनरुक्ति बलबोधकता (अवधारण) का बोध कराती है।

2. 1) બધાંની સામે આવીને માલણ सब के सामने आकर मालिन बनी हुई
બનેલી મંજુલા ધીરે ધીરે બોલી. मंजुला धीरे-धीरे बोली।

- 2) પોલિસથી બચવા હું જલ્દી જલ્દી પુલીસ से बचने में जल्दी-जल्दी दौड़ा।
દોડ્યો.

उक्त वाक्यों में रेखांकित क्रिया-विशेषण की पुनरुक्ति का प्रयोग हुआ है। इस प्रकार की पुनरुक्ति भी हिंदी पुनरुक्ति के समान है।

- III 1) પોલિસ બનેલો તુષાર દોડતો પુલીસ बना हुआ तुषार दौड़ता-दौड़ता
દોડતો આવ્યો. આયા।
2) ચોર બનેલો નીરજ સંતાતો ચોર बना हुआ नीरज छिपते-छिपते आया।
સંતાતો આવ્યો.

उक्त वाक्यों में वर्तमान कालिक कृदंत की पुनरुक्ति हुई है। यह पुनरुक्ति क्रिया विशेषण है। यह पुनरुक्ति असमापिका क्रिया की निरंतरता का बोध कराती है। क्रिया के साथ लिंग और वचन के अनुसार 'तो (तो), ती (ती), 'तुं' (तु) जोड़े जाते हैं।

जैसे:

- 1) ફૂલ લો રંગરંગનાં બોલતી ફૂल लो, रंग-रंग के, बोलती-बोलती
બોલતી મંજુલા આવી. મંજુલા आई।
2) પોલિસ બનેલો તુષાર દોડતો પુલીસ बना हुआ तुषार दौड़ता-दौड़ता
દોડતો આવ્યો. આયા।
3) એટલામાં પક્ષી ત્યાંથી ગાતું ગાતું इतने में पक्षी वहाँ से गाते-गाते गुजारा।
પસાર થયું.
- IV 1) હસી હસીને પેટ દુઃખી ગયું. हँस-हँस कर पेट दुःख गया।
2) ચાલી ચાલીને થાકી ગયો છું. चल-चल कर थक गया हूँ।

उक्त वाक्यों में 'पूर्वकालिक कृदंत की पुनरुक्ति हुई है। इस में पुनरुक्ति के दूसरे कृदंत के साथ 'ने' (ने) परसर्ग जोड़ा गया है। यह पुनरुक्ति क्रिया की कारणवाचक रीति का बोध कराती है। ध्यान दीजिए कि हिंदी में भी ऐसी पुनरुक्तियों का प्रयोग होता है।